

KAN. DR. PRANCIŠKUS VENCKUS

1898-?

Pranciškus Venckus gimė 1898 metais Upitn kaime, Veiviržn parapijoje, prieš kar priklausiusioje Raseini, laisvosios Lietuvos laikais Kretingos, o dabar Klaipodos apskr. Pamaldstvai augino 15 vaikų šeim. Dar maž vaikų d d, motinos brolis kun. Bu m y s, išsivež j Vilki j, kur dav jam pradin moksl, o pasteb j s jo gabumus leido ir toliau, ruošdamas kunigystei. Kaip svarbsenis prisiminimas iš Vilkijoje praleist dien pasiliko 1905 met revoliucijos išgyvenimas. Kun. Bu miui tapus Endriejavo klebonu, ten persik l ir Pranukas ir 1910 metais labai gerai išlaik baigiamuosius pradžios mokyklos egzaminus prie specialios komisijos Rietave. Kun. Bu in perk lus klebonu Laukuv, Pranukas, gabus ir nor s toliau mokytis, buvo nusiustas Telši gimnazij ir apgyvendintas aristokratiškoje pon Lukavi i šeimoje, kur tuo metu gyveno kun. Vaitkus, gimnazijos kapelionas, Turauskas, Jurgis Talmontas ir kiti. Vasaros metu toje aristokratiškoje šeimoje rinkdavosi, ir b davo proga susitikti su Rusijos universitetuose studijavusiais, atostog gr žusiais studentais. Gimnazijoje, išskyrus tiky b, visi kiti dalykai buvo d stomi rus kalba ir daugumas mokytoj buvo rusai. Ir aukl jimas buvo rusiškoje dvasioje. 1913 metais gimnazija atšvent Romanov dinastijos 300 met jubiliej. Mokini choras ir orkestras išpild grynai slavišk program. Niekas nemok lietuvi kalbos, nei jos rašybos, nei Lietuvos istorijos. Jis, kaip ir kiti to meto inteligentai, tautiniu atžvilgiu buvo auto-didaktas. Kaip suman, taip ir ruoš si dirbti lietuvi tautos gerovei.

1915 met pavasar d l priart jusio fronto sutrikus darbu gimnazijoje, nebegal damas gr žti pas t vus vokie i užimtus Veivirž nus, per Mažeikius, Ryg ir Panev ž pateko Šeduv. Praleid s ten vasar, ruden išvyko Vilni t sti gimnazijos. Vilniuje pirm kart susid r su aukštai i, suvalkie i tarm mis. Nors lenkiškai buvo jau pramok s Telšiuose, pon Lukavi i šeimoje, ta iau lenkiškumo klausimas pirm kart teatsiv r tik ionai. Neilgai teko jam vieš ti Vilniuje. Dar t pa i met ruden Lietuvos Komitetas (kan. Olšauskas, M. Y as ir kiti), beart jant

vokie i okupacijai, suorganizav moksleivius išsiunt juos Voronež t sti mokslo. Su jais išvyko ir Venckus.

Mok si labai gerai, m go muzik ir sport . Vasaras praleisdavo Poltavos gubernijoje, Priluky miestely, kuris savu laiku yra Lietuvai priklaus s. Gyveno pas savo geradarius ponus Stropus iš Laukuvos, kurie d l karo buvo ten nusik l . Voroneže pergyveno abi 1917 met revoliucijas : met pradžioje vadinam j Kerenskio, o ruden Lenino revoliucij . 1918 met pavasar aukso medaliu baig Y o vardo gimnazij . Baig s gimnazij nor jo gauti mokytojo viet , kurios ta iau kaip ne komunistas negavo. Trumpai tedirb s prie geležinkelio, su dideliais sunkumais dar t pa i met geguž s m - nes per Polock , Daugpil ir Panev ž gr žo Šiaulius. Iš ten, nesant susisiekimo priemoni , p s ias pasiek Veivirž nus ir t višk Upi - t nus.

1918 met ruden savo brandos atestat teik Maironiui ir mok si Kunig Seminarijoje Kaune. Po šventim seminarijoje d st matematik , drauge studijuodamas universitete. Po kiek laiko, pri - tarus vyskupui Karevi iui, išvyko Rom , kur, gyvendamas Ger - manicum kolegijoje, paskaitas lank Grigaliaus universitete ir 1927 metais, gav s teologijos daktaro laipsn , gr žo atgal Lietuv .

Tais pa iais metais prof. kun. Petruui Bu iui M.I.C. apleidus uni - versitet , jo vieton apologetikos kurs Skvireckas paved d styti naujamam Doktorui. Nevardinsiu jo mokslini darb , nes šiuo tarpu man yra neprieinami žurnalai, kuriuose jis rašydavo. Žinau tik, kad vis laikas nuo laiko pasirodydavo spaudoje jo moksliniai straipsniai ir studijos. Tur jo plan paruošti spaudai visus Apologetikos trak - tatus. Verta prisiminti kelet smulkmen iš jo santyki su student - tais. Jeigu egzaminui pasibaigus prad davo ni niuoti : «Pulkim ant keli visi krikš ionys», tai studentas žinojo, kad egzamin išlaik patenkinamai. Jeigu giliai studentui akis paži r davo ir pasakydavo : « Tu, vakeli, gera galvoji », tai reikšdavo, kad egza - minas išlaikytas labai gerai. O jeigu studentui labai sunkiai sekda - vosi — pradeda sakini ir negali baigti, pradeda kit , — tai saky - davo : « Vakeli, imk ne su syla, ne su syla, bet su protu ». O jeigu laike egzamino atsistodavo ir prad davo vaikš ioti, tai buvo ženklas studentui imti knygas ir eiti namo, ir kit kart ateiti egzaminuotis.

Dar gimnazijoje b damas prisid jo prie ateitinink ir vis savo amži pasiliko ištikimas ateitininkijai. Uoliai dalyvavo ateitinink veikime, kelis kartus buvo išrinktas vien ar kit valdyb , o gr ž s iš Romos, kur laik buvo ateitinink dvasios vadas. Tur jo plan , ir jam vykdyti Aleksote buvo nupirk s sklyp , pastatyti studentams ateitininkams bendrabut ir j perleisti ateitinink nuosavyb n, bet karas sutrukd tai vykdyti.

Tur jo ger ypatyb nekrauti pinig . Vis pirma daug yra pad - j s tiems, kurie savo noru ar viršinink patariami apleisdavo Kunig Seminarij . Dažnai studentams ir Širdie i mokin ms apmok davo mokest už moksl . « No, vakeli, pasirašyk kok popiergal , kad paj mei » . Jis tai sakydavo, nor damas atsakomyb s jausm padidinti, ir duodavo šimt lit . Toki popiergali tur jo vis pluošt . Jeigu kartais atnešdavo nors dal skolos sumok ti, tai jis neimdavo, bet dar prid davo dešimt lit « ont plunksn » . Pad jo taip pat ir Sesorims girdiet ms pasistatyti namus Žaliakalnyje .

Buvo tikras žemaitis, ir savo žemaitiškais žodžiais ar posakiais ne vien kebli pad t pataisydavo . Pasakydavo k nors žemaitiškai, ir visi gin ai, sikarš iavimai, išsišokimai pasibaigdavo juokais . Nem go gin nei su studentais, nei su klierikais . Nem go taip pat ir politikos . « Jeigu visi politikuos, kas darb bedirbs », sakydavo . Geroje draugijoje, prie miel sve i , labai m go prisiminti Romoje praleistuosius metus . Buvo labai d kingas j zuitams už moksl ir prie j širdingai prisiriš s, taip pat prie Širdie i Kongregacijos ir j Mokytoj Seminarijoje kur laik kapelionavo .

Buvo giliai religingas, pamaldus, visados lojalus Bažny ios valdžiai . Niekados neleisdavo, kad jam esant žmon s kritikuot vyskupus, kunigus, Bažny ios par dymus . Tuojau sakydavo, kad žmon s pradeda « maliavoti », reiškia kaip smala tepti . J. E. Ark . Skvireckas buvo j paskyr s Kapitulos Kanauninku . Tur jo dar vien kit pareig Vyskupijos Kurijoje .

J. M. Venc k u s S. J.

Montevideo, Urugvajus